

[The text in this block is extremely faint and appears to be bleed-through from the reverse side of the page. It is largely illegible.]

[This block contains the main body of text on the page. Like the first block, it is very faint and difficult to decipher. The text appears to be arranged in several lines, possibly forming a list or a series of short paragraphs.]

72-200
8
CAD S.D. N.A. Aletandrum vi. pontificē maximū Petri de Uicētā
Epi Ceseñ. Camer aplice Auditoris Et in hac causa vna cū R. P.D.
Petro Iuaglies Archiepo Regino Alme vrbis gubernatoꝝ Lōmis-
sarij. Relatio habita corā S.sua in consistorio secreto sup falsis bre-
uibus aplicis cōfectis per Bartholomeum floridum tunc Archiepm
Lufentiniū ac eiusdem D.N. P.ape Secretarium.

¶ Nemo est Beat.pri mea sententia cui congruentius quam scitanti tue
munus huius opusculi dicari possit Non quia mea tanti faciā vt ea cō-
spectu tue S.d digna existimem: sed quod in hoc libello non solū agit
de falsitate litterarum applicarum in quibus procipue tua maiestas leditur: verū
etiam de priuatiōe Archiepi ac eiusdem traditiōe curie seculari que si
ne auctoritate beatitudinis tue nullus omnino potest licite diffinire: quis
autē nō mediocriter verear ne aut magnitudini rei aut potius celsitu-
dini tue satisfacere nō poterim: cū propter tubecillitatē ingenij. Tū ob
strepitū litigantiū qui frequētissime me et scribentē cogitantē inter
ruperunt: tū vel maxime propter altitudinē tui intellectus et acumen quod
etiam inumeris negocijs a cōtemplādis legalibus dubijs abstrahitur. Ita
tamen cuncta subtiliter procipit et enodat: vt in his solis tua cogitatio
versari protinue videatur. Benignitas tamē ac mansuetudo que a prima
etate et coaluerūt spiritu tecū et excreuerūt me prosolantur: ita ut nequa quam am-
bigam beatitudinē tuā neque quātitatē neque qualitātē munusculi sed
sinceram: affectū donantis inspecturā. Lege igitur summe pontifex omni
humanissime hec scripta in quibus si volueris non dubito multa emē
dare iure poteris: et corrigere. Neque cū primū licuerit inter molestias
officij auditoratus Camere que ingeniolū meū perturbāt et aridum
faciunt aliud opus grandius de recto statu religionis xpistiane tue be-
atitudini presentabo: in quo multa magna et nouissima dispueantur
que sine auctoritate tue beatitudinis possunt a nemine terminari Sed
iam ad propens institutum descendamus.

Non me fugit pater Beat. quod Jo. An. tradit in. c. sicut. de re iudi. Judicem exprimatem cam rones sui iudicij stulte facere qm ex hoc snia ipius r comodius oppugnari r multo facilius infringi pot: Atqz mihi videt Jo. an. suasisse iudicibus ut ex tacurnitate in vulgo famam ac opinonem sapientie doctrineqz aucuparent Juxta illud prouer. xvij. Stultus etiam si tacuerit sapiens reputabit. Ego aut alius in populo apparere non cupio qz sim Et propterea siqua forte sententiam iniustam me proferre contingit siue in noticia facti siue iuris deficia non tantum illam defendi r teneri non cupio vez vnūquenqz humiliter obsecro. ut eam qu. spiritum corri gat r qnedet illudqz quod iustius ac verius est cofestim omnibus patefaciat. Neqz enim debeo erubescere ea discere que ignoro potiusqz mihi expedit reddendo causas sentencie mee ledi opinonem litterature siqua forte aliquis de me concepit ac per hoc succurri indēpuitati eius que forsitā iniuste vez auerā quā tacendo r haberi litteratioz r iniquā sententiam in alterius preiudiciū latum diutius obseruari. Nam ut Aristoteli placet primo Ethicorū decet ut etiam nostra pro veritatis salute refellamus itaqz si Jo. an. malimus credere sponse mea stultus fiam recenseboqz paucis additis que in hac cā coram S. A. reuerendissimisqz dñis Cardinalibus disputari equo animo passurus si quis melius sentiens ea que scripsero correperit.

Cum igitur totum processum cause enarrassem collegi hęc uiter omnia in summā in hunc fere modum Adrianus Lucinus Fiscī procurator deduxit in hoc processu Bartholomeum Flozidum Archiepm. Lusentinū dñi nri secretarium domesticum a fine primi anni pontificatus. S. sue usqz ad mensē Augusti proxime preteritū in varijs locis scienter r doctose fabricasse ultra Quingenta breuia apostolica. falsa super varijs ac diuersis materijs. ac ex tali commercio ultra septem milia ducatorū a varijs personis extorsisse. Hęc aut idem procurator credit legitime probata esse tum ex geminata confes-

20
sione ab ipso archiepo in iudicio sponte facta tum ex dictis
circa decem testium tum ex inspectione minutarum huiusmodi breuium
quas manu ipsius subscriptas esse Bart. Lusentinus in
iudicio legitime recognouit. Sedurrit preterea idem procura-
tor quod cum intra dictum tempus quo breuia fabricata sunt
dominus noster ex quorundam dictis in suspensionem venisset ne aliqua
breuia per suos secretarios sine scitu suo expedirent. monuit
eosdem sepius in occulto prius ac deinde coram aliquibus ex
dominis Rfidiss. Car. ne quid auderent sine iussu Sancti. sue cui-
piam concedere. Et si aliter facerent cominatus fuit grauissi-
me se in eos animaduersurum. Nihilominus idem Lusentius. in
suo execrabili proposito perseverans; neque his paternis mo-
nitibus comotus neque minis territus falsa breuia facere un-
quam cessauit. Et quamquam falsarii huiusmodi ipso iure anathematis
sententiam incurrat ipse tamen penitentie ac absolutiois beneficio
spreto et paruifactorum diuina sepius publice celebrauit. Quibus
ex causis procurator prefatus infert dominum Lusentium et irregularitatis
et incorrigibilitatis vitia incurrisse esseque merito suspectum quod
de fide catholica male sentiat. Hec sunt que in effectu procurator
fisci in hoc processu intedit. At prefatus archiepiscopus quantum di-
cta breuia sine scitu pape se composuisse ac dicto tempore diuina ce-
lebrasse et a domino nostro monitum fuisse fateretur. non tamen unquam
de fide male sensisse. sed in foro penitentie se fuisse absolutum
Et si id probare non posset constanter affirmauit. Cumque col-
lega meus et ego ipsi et copiam procuratorum et aduocatorum et termi-
num ad defensiones faciendas dedissemus. negauit ille se ullam
defensionem facturum quam ut sibi videbatur crimen suum non excu-
satione sed sola clementia principis indigebat. optabat tamen
ut aliquis aduocatus demonstrare conaretur; quod ipse pro-
pter sua delicta non esset de iure penis positus. in c. ad falsari-
orum. de cri. fal. afficiendus. Que cum ita retulissem adieci re-
liquum esse. ut. S. sua Reuerendissimiq; D. Cardinales quod
in ea re congruentius fieri oporteret pro eorum immensa sap-
ientia diffinirent. Tum Sanctissimus dominus noster col-
lege meo et mihi mandauit ut que nos sentiremus esse in hac

causa de iure factenda explicaremus Atq; cum Collega me
us obtenta venia vt nobis iura corā. S. sua allegare liceret
votum suum demonstrasset. Ego in sententiam que in effec
tu sequitur verba feci.

¶ Et clarius explicem Beat. pater Dñiq; Reuerēdissimi
quod super hoc processu arbitroz esse de iure dicēdum. Pri
mo breuibz discutiam. Utrum comprehensa in inquisitione
sint ex confessionibus domini Archiepi sufficienter pbata.

¶ Secundo vtrum breuia de quibus agitur debeāt iudicari
falsa attento modo quo Archieps summum pontificem cir
cumueniebat.

¶ Tertio qua pena Bartholomeus Archieps Cusentinus
de iure afficiēdus sit. Et hic incidēter disputabimus. Utrum
in cōstitutionibus penalibus indistincte loquentibus Epi et
archiepi includantur. Et sic an pena. c. ad fallariorum. Arch
episcopos incluserit.

¶ Item vtrum breuia sint littere apostolice. Et an qui ea fal
so conficit debeat degradatus curie seculari tradi.

¶ Item quis vtatur maiori misericordia. vtrum qui punit de
linquētes. an vero qui eis penam de iure debitam relaxat.

¶ Quarto ⁊ vltimo per quem pronuntiarī debeat in hac cā.

all

Quaecunq; autem dixerō omnia emendationi ⁊ correctio-
ni Sanctitatis U. ⁊ Dominorū Reuerendissimorū ac quorū
libet melius sentientium subitio.

A primum igitur dico quod meo iudicio sine
dubio confessio Bartholomei Archiep̄i spon-
te bis coram iudicibus solenniter facta deduc-
ta in inquisitione plenissime probat. Certū nāq;
est qđ cōfessio rei spontanea que non incidens
ter sed principaliter in iudicio emanauit adeo concludenter
probat ut ex ea sine alio p̄cessu reus quauis pena etiam gra-
uissima illi tamen delicto condigna puniri possit. Ista est doc-
trina Innoc. in. c. qualiter ⁊ quando. in princ. vlt. colum. de
accus. Et eam sequitur Bart. in. l. si confessus. per illum tex.
ff. de custo. reo. ⁊ Salice. in. l. ij. C. eo. ti. ⁊ Panor. post alios
in. c. at si clerici. in vij. colū. de iudi. Probatur etiam hoc ma-
nifeste in. c. tregualdum. xi. q. ij. vbi papa duos Archiep̄os
pos. ex sola eorum confessione deposuit. Idemq; demonstrat
tex. in. c. ij. de confes. Et apertius in. c. i. de accusa. li. vi. Quo
circa minime admirandum est quod. ij. Reg. c. i. Dauid ex so-
la confessione eum qui asserbat se Saul regem occidisse in-
terfici iusserit. Sed ad propositum itaq; cum vna sola confes-
sio Bartho. archiep̄isopi satis probasset narrata in inquisiti-
oue dubitandum non est quin due confessiones ampliozem
quam necesse sit fidem faciāt. Seminatio enim robur prioris
confessionis non diminuit sed corroborat. Iuxta vulgatam
theo. Bart. in. l. cum scimus. C. de agri. ⁊ cens. ⁊ Panor. in
c. si cautio. in fi. de fide instru. Neq; tamē propterea existimo
attestations ⁊ minutas breuium supernuacuo esse in processu
isto reproductas quamuis enim ubi constat aliter quam per
confessionem rei maleficium esse commissum licet ignoretur
quis illud effecerit stetur spontanee confessioni sine alia pro-
batione. tamen quando maleficium perpetratum esse non ap-
paret nisi ex confessione eius qui contra se attestatur. tunc vl

tra confessionem oportet aliam probationem fieri quod reuera maleficium factum sit alioquin non potest iuste in confidentem sententia condemnatio ferri. Et ita mihi videtur casus clarus in l. i. §. diuus. ff. de questio. Vbi diuus seuerus rescripsit confessiones reorum pro exploratis criminibus haberi non oportere si nulla probatio religionem cognoscentis instruat. Undeque puto esse quod Jurisconsultus dicit ita demum obligari confidentem ex falsa confessione si eius rei nomine quae confessus est cum aliquo sit actio. l. confessionibus. 7. l. si. is. §. si. 7. l. qui seruum. ff. de intero. acti. Unde Bar. in l. si. ff. de questi. vult iudicem non debere procedere ad inquisitionem priusquam sibi liqueat de maleficio per tex. in l. i. §. illud. ff. ad file. Bal. etiam in addi. spe. de confessi. colum. ij. expresse firmat quod si confiteor occidisse quendam cuius nomen ignoro nisi aliter de corpore occisi constet neque possum neque debeo condemnari de iure 7. idem dicit in ti. de senten. colum. xvij. Que si aliter se haberent 7. omnino credendum esset reo crimen confidenti. Cur iurisconsultus in l. non tantum. ff. de appella. dixisset recipiendam esse appellationem tertijs. Etiam ipso reo inuito 7. ad mortem festinante. Cur item dixisset in l. sed et si. ff. de penis. quod quando reus neque se defendit neque ab alio defenditur. Iudex ipse debet querere de eius innocentia. Quare concludo oportere omnino constare maleficium esse commissum. Etiam alio modo quam per solam confessionem spontaneam inquisiti. Et propterea cum in casu nostro ultra geminatam confessionem 7. per testes 7. per minutas recognitas liqueat de breuib. falsis indubie concludendum est posita in inquisitione fuisse 7. esse. Etiam ut condemnatio sequi possit sufficienter demonstrata atque hec de primo.

Circa secundam autem Utrum breuia ista debeant falsa esse seri considerandum reor quod. B. Cusentinus respondendo inquit

sitioni simpliciter et pure confessus fuit breuia illa esse falsa
Postea vero in alijs suis confessionibus dixit quod credebat ea non
debere falsa reputari sed potius ipsum ista breuia a domino nostro
per deceptionem extorsisse Et in hoc aduocatus eius maximam
fundamentum facit quoniam ut dicitur referendo processum retuli
dominus Lusentinus immiscebat breuia huiusmodi cum ue
ris habentibus supplicationem introclusam et ita omnia si
mul domino nostro exhibebat affirmans esse in omnibus sup
plicationem intropositam cuius verbis summus pontifex fi
dem habens ea omnia pariter piscatoris anulo signari iu
rebat Quas ob res aduocatus Lusentini infert dicens
Ecce quot breuia sunt expedita de voluntate et iussu pape
licet decepti et consequenter falsa esse non possunt Quia sicut
bulla gratiosa in qua ad inducendum papam multa falsa sunt
per impetrantem narrata non potest dici falsa saltem ad effe
ctum ut pene posite in ti. de cri. fal. locum habeant ut firmat
glo. Cui nullus aduersatur in. c. licet ad regimen in principio
de Cri. fal. et declarat Bal. in. l. et si legibus. C. si contra. Jus
vel pub. uti. Et probatur in. l. ij. C. eo. ti. et in. c. super litteris
de rescrip. Sic etiam putat dicendum in proposito ut breuia
que papa quamuis circumuentus expediti mandauit falsa esse
non possint Inducit etiam ad hec notata per Bar. in. l. si quis
obreperit Colu. i. ff. ad. l. Cor. de fal. et. l. ij. C. de reb. alie. non
alie. Ego autem et si concedam dictam confessionem non no
cere archiepiscopo si re vera ista breuia falsa non sunt con
fessio quippe que a iure respuitur confitenti preiudicare non
potest. d. l. si his qui. §. si. ff. de interrog. acti. Nam neque opinio
neque credulitas neque ignorantia delinquentis potest efficere in
foro fori ut ille actus qui secundum iuris dispositionem delictum
non est delictum fiat ut probat tex. in. l. si. ff. de cri. expil. be
redi. Ibi sed nihil mutat existimatio surripientis et in. §. placu
it insti. de oblig. que ex delic. et in. l. in. §. recte et ibi declarat
bar. ff. de fur. confessioque erronea etiam si in iure verset ubi d. dan
no euitando agitur lite adhuc pendente sine difficultate rescin

ditur. l. iuris ignorantia. r. l. error. ff. de iur. r. fact. igno. l. cum
falsa. C. eo. ti. r. in regula ignorantia. li. vi. Nihilominus ta-
men indubitanter puto dicta breuia omnino esse falsa : Sed
priusquam deducam ea quibus in hanc sententiam impet-
lor dissoluam rationem pro parte Archiepiscopi adductam.
Dico igitur q̄ bulla surrepticia in eo quod ipsa affirmat ni-
hil falsitatis penitus in se habet Cum uerissimū sit impetrā-
tem narrasse omnia prout bulla dicit etiā si illa falsa essent
Et similiter verum est papam inductum narratione impetrā-
tis gratiam fecisse ut bulla seu littere testantur sicq̄ in eis ni-
hil prorsus est falsitatis Neq̄ enim papa affirmat narrata ue-
ra esse sed impetrantem sic exposuisse sunt autem ille littere
nullē non quia false sint sed q̄ papa subintelligit in gratia
quam facit clausulam si preces veritate nitātur ut est expres-
sum de rescrip. c. ij. r. in. l. si. C. de diuer. rescrip. Itaq̄ sicut si
pulsatio concepta sub cōditione falsa de presenti tempore est
vera in se licet nulla sit de iure propter defectum conditōnis
. l. cum ad presens. ff. si cert. pet. §. cōditiones. insti. de verb.
oblig. r. l. conditio impretertum. ff. eo. ti. Ita etiā necesse est
ut littere principis surrepticie obtēte vere r. non false sint licet
de iure propter defectum tacite conditionis subintellecte
non ualeant Confert his q̄ istrumentum affirmās Titii esse
confessum habuisse Lentum mutuo licet in vero nihil titius
unquā habuerit non est falsum ut firman omnes post Bar.
in. l. si ex cautione. C. de non nu. pecu. r. in. l. singularia. ff.
si cer. peta. Unde nec bulla falsa erit que non assenerat nar-
rata esse vera sed sic per impetrantē fuisse exposita At in bre-
uius quorum falsitatē exquirimus longe aliter res se habet
Primo quia narratio omnino est falsa Quoniam que ibi di-
cūt fuisse dicta summo pontifici nunquam ad ipsius notitiā
deuenerunt Deinde dispositio quā breue refert nunquā fuit a
papa cōcessa r. sic tam in narratione q̄ in dispositione in dic-
tis breuius nihil prorsus veritatis dicit. cōsequenter igitur
breuia ista nihil habent commune cum litteris surreptitijs. r.
ideo ex illis nulla recta illatio ad hec fieri potest. nec ad rem

1201
pertinet quod papa illa sigillari mādauerit. Illā si inquireret
contra archiep̄m de falsitate sigilli nō dubitarem allegatōem
aduocatū aliquid habere momenti, sed cum de sigillo nō agat
plurimūq; inter se scriptura ⁊ sigillū differant possitq; sine du
bio altez vex esse cum altez falsum sit ut declarāt omnes in
c. licet. ad regimen. de cri. fal. Et bene hoc ibi exprimit tex. cir
ca fi. Dum dicit de falsis lris vera bulla signat̄. Iustus ergo
pape ut breuia illa sigillarent ad confirmandā scripturā ⁊ cō
tenta in ea trahi quouisinō non pōt quippe etiam ubi verba
sunt generaliter prolata consensus tamen que consentiens sci
uit firmare potest que ignorauit non pōt. l. tres fratres. ff. de
pac. l. cum aquiliana. ff. de transac. l. sub preteritu. C. e. ti. vnde
facta est regula illa non videt̄ consentire qui errat. l. nib. l. con
sensui. ff. de regu. iu. Et his etiam pōt intelligi quod d. l. ij. C.
de reb. ali. non ali. ⁊ id ad quod eam allegat Bar. in. l. si quis
obrepserit. prealleg. non p̄sunt dñō Cusentii quia in. l. ij. cō
tractus erat in toto verus. maritus enim vere uendiderat ut
ibi ⁊ tex. ⁊ doc. significant. ⁊ simil. ter vere uxor quāuis dece
pta instrū suo sigillo signauerat ⁊ ideo ibi nulla falsitas repe
riri potest. Cōtra vero in breuib; istis quicquid ep̄m in eis
scriptum est falsum existit. quare quod dicit̄ in. l. ij. cum breui
bus istis neq; consanguinitatem neq; similitudinem ullam ha
bet. adeo ut si iocari liceret possent sine aliqua dispensatione
matrimonio iungi. quin immo d. l. ij. contra allegantem cōuer
ti potest qm̄ in ea presupponit̄ sigillū fuisse appositum ⁊ tamē
dicit̄ si consensum non accommodasti. per hoc euidenter osten
dens ex sola appositōe sigilli non induci consensum his que
in scriptura sigillata narrant̄. ⁊ propterea nō posse euitari fal
si crimen in scriptura cōmissum ob nudam impressiōem sigilli
ab ignorante ⁊ circumuento extortam. R̄sidi satis ut opinor ra
tioni ⁊ allegationi obiecte. de theoz. vero Bar. infra dicam.
Nunc ostendam multis rōnibus ⁊ tex. quod breuia de quib;
agimus falsa sunt. Et in primis videt̄ mihi istud aperte
determinatū in. c. licet. ad regimen. versi. illos quoq; de crim.
fal. ibi enim dicit̄ quod falsum in litteris apostolicis cōmittit̄

1056
qui falsas litteras inter ueras p[re]c[er]it ut cum illis pariter sigill[is]
l[et]ur sed ita factu[m] est per d[omi]n[u]m Cusentiu[m]. q[uo]d falsa breuia ueris
imiscendo a d[omi]no n[ost]ro sigilli impressione i[n] falsis lris seu breuib[us]
orripuit. Ergo ip[s]e comisit falsum i[n] lris ap[osto]licis et dicit ibi Jo.
an. in prin. q[uo]d utroq[ue] casu pariformiter comittit falsitas. et q[ui]n
falsum sigillum apponit falsis litteris et q[ui]n uex sigillu[m] litteris
falsis adiungitur et sic Jo. an. exp[re]sse uult q[uo]d ueritas sigilli no[n]
facit littera[m] esse uera[m] si illud q[uo]d littera exprimit de uoluntate
p[ro]fiscis no[n] processit. Id e[st] et dicit ibi Anto. de but. et Clari[us]
Hosti. eo. ti in summa. §. qualis p[ro]batio. v. falsate uero p[ro]ba-
terea et glo. et doc. o[mn]es in. d. c. licet ad regim[en]t. uolunt q[uo]d i[n] oib[us]
casibus positis in illo tex. comittat falsitas in litteris ap[osto]licis
et sit locus pene. c. ad falsarioz. sed casus n[ost]r[us] e[st] co[m]prehens[us]
in. d. tex. ut p[ri]me deduxi Ergo co[m]is doctrina ibi posita arti-
culu[m] que[m] disputamus determinat co[n]tra d[omi]n[u]m Cusentiu[m] Itaq[ue]
e[st] si ista co[m]is doctrina sit forte nimis rigorosa quo ad casum
positu[m] in eo. tex. Uer[um]t[en]im. Eos etiam. non t[ame]n propterea inferri
p[otes]t q[uo]d locu[m] non habeat in casu n[ost]ro qui plurimu[m] differt ab illo.
Nam ibi p[otes]t esse q[uo]d littere sint omnino uere. In casu autem
nostro omnino littere false sunt ut cuilibet considerati facile
patet Quapropter q[uo]d de vno dicitur ad alteru[m] inferri non de-
bet Neq[ue]. n. ordo scripture spectandus est sed ip[s]a rationis uis
et q[uo]d uerisimile est iuris lator[is] sensisse. l. nec. n. ff. de solu. et sa-
tis nobis esse debet q[uo]d questio n[ost]ra sit decisa per co[m]une[m] doc.
sententiam. Possunt preterea ista etiam ex iure ciuili varijs
modis demonstrari nam qui ut uex no[n] appareat machinatio-
ne aliqua frauduleter subiciunt aliqua[m] scriptura[m] profecto isti
falsum committit ut dicit tex. in. l. paulus et in. l. ij. ff. ad. l. Cor-
ne. de fal. et in. §. It[em] lex cornelia Insti. de. pub. iudi. ibi instru-
men tum falsum scripserit signauerit recitauerit subiecerit et.
Unde ista inmixtio ueroz et falsoz breuiu[m] facta per d[omi]n[u]m Cu-
sentinum ut ueritate[m] occultaret. D[omi]no n[ost]ro nisi falloz decidit
per. d. ll. in crimine falsi includi Co[m]probat istud q[uo]d suppone[n]-
tes falsum partu[m] etiam si pater inscius rei geste agnoscat sup-
positu[m] quasi filiu[m] p[ro]p[ri]u[m] et illum heredem instituat nihilominus

Conſanguinei defuncti eius teſtamēto non obſtāte poſſunt
rem huiusmodi in iudicium deducere ⁊ ciuilit⁹ ⁊ crimina
liter proſequi vt eſt caſus in. l. i. in ſi. iuncta. l. ſeq. ff. ad carbo.
Et certū eſt qđ qñ criminaliter agitur tūc hiſ qui partem ſup
poſuit tenetur de falſo ⁊ pena mortis plectēdus eſt vt dilu
cide aperit tex. iunctis ibi notatis in. l. i. C. ad. l. cor. de fal. ſi
cut ergo agnitio filij a patre putatiuo ignorāter facta non ex
cuſat a falſo ⁊ pena mortis eū qui partū ſuppoſuerat Ita for
tius in propoſito non poteſt conſentinus a falſo liberari ex eo
qđ papa ignarus ueritatis mandauerit breuia falſa ſigillari vt
ſua adinus eſt. n. quod in breuib⁹ iſtis papa fecit quā qđ
pater putatiuus in caſu antedicto Ille. n. ⁊ uidit filium ⁊ he
redē inſtituit Hic de tenore breuiū nullā penitus noticiā ha
buit confert hiſ qđ ſi venditor mercis circumuentus ab emp
tore ponderat eas maioribus pōdenibus quā uera pondera
eſſent quāuis ipſe ſpōte tradat merces emptori tñ emptor ⁊
furti ⁊ crimine falſi tenetur Iſte eſt tex. in. l. ſi quis uxori. §. ſi
maiora. ff. de fur. ⁊ in. l. anonom circa. ſi. ff. de exordi. crimi. ⁊
in. l. penul. ff. ad. l. cor. de fal. Ex hiſ ergo pſpicue intelligere
poſſumus qđ cōſenſus hominis circumuenti neq; a crimine cir
cūuenientē eripit neq; a pena Jam uero redeamus ad theo.
Bar. in. d. l. ſi quis obreperit. quā aduocatus dñi Cuſentini
p eo allegat ſed facile aduerſus eum retorqueri poteſt dicit
namq; Bar. ibi qđ ſi quis deceperit notariū ignorantē tradē
do ei ſcripturā continentē falſum ⁊ ille ex ea bona fide fece
rit inſtrumentū publicū iſte deceptor cōmittit falſum ⁊ ſcrip
tura per eum exhibita eſt falſa ⁊ propterea ſi accōmodemus
uerba Bar. ad caſum noſtrū oportet dicere cuſentinum fal
ſum cōmiſiſſe ⁊ ſcripturas quas dño nro ſigillandas porre
xit falſas eſſe ⁊ p conſequēs ipſa breuia eſſe falſa Nec refra
gatur qđ ſtatim Bar. ſubicit Inſtrumentum non eſſe falſum
propter bonā fidē notarij quia poſſum hoc fateri ſi nō loqua
mur ſimpliciter de falſitate inſtrumentū ſed habita conſiderati
one ad notarium quo ad quē uitium purgatur propter ipſi⁹
bonam fidem falſitas. n. ſiue dolo eſſe non poteſt vt declarat

Host. de cri. fal. in summa in prin. & est expressum in. l. nec ex-
 emplum. C. eo. ti. Et sicut non potest deceptor iste teneri de
 falso ex psona notarij; quia cum ille non deliquerit iste ex illi
 facto teneri non potest ut pbant. ll. quas Bar. allegat. Aliud
 autem est si queramus de falsitate istrumenti simpliciter ver-
 bi gratia respectu illius qui tali instrumeto utit tunc enim ut
 opinor oportebit dicere dictum instrumentu esse falsum; cum
 ipsemet Bar. fateat scripturam esse falsam & impossibile est q
 scriptura instrumeti seu ex qua confecti est instrumentu sit fal-
 sa & instrumentu sit veru. falsitas. n. & veritas in eodem & cir-
 ca idem simul stare non possunt vt dialetici docent Ex quo
 natum est illud iuristar. posito vno contrarior. in esse remo-
 uetur reliquu secundu Bal. in. l. conueticula. C. de episcopis
 & cle. Patet ergo q si subtilius verba Bar. considerare volu-
 erimus instrumentum in casu suo simpliciter loquendo dicit
 falsum Sed vt omnis cesset hesitatio transeamus ad ea que
 Bar. in eode loco in sequenti. q. subiungit. Dicit enim q si ali-
 quis dictando instrumentu notario scienter aliqua necessaria
 omiserit & notarius bona fide iuxta dictamen illius instrumē-
 tum confecerit isto casu dictans censet falsum instrumentum
 fieri fecisse & de falso tenet secundu eum. Et ibi ponit ratios
 diuersitatis inter huc & precedentē casum; que verba mihi a-
 nimu faciunt vt affirmare non verear; q etiam si papa sciuis-
 set gratias que in breuibus illis cōprehendebant quintimo
 etiam si ipse breuia illa nominatim scribi mādasset & dñs Cu-
 sentinus addidisset illis ignorante pontifice aliq. substantiale
 & hoc ipm additum in relatiōe breuis dño nostro pape subtr-
 uisset nihilominus illa breuia fuissent falsa; & vez esset Cu-
 sentinu falsa breuia fieri fecisse Et si aliter dicam^o theo. Bar.
 de qua modo dixi & quā nemo reprobare potest subsistere non potest
 Accedit his qz sicut testis qui in aliqua mentis siue dicendo
 siue tacendo Est in plurimis vez dixerit tamen falsus est vt
 notant omnes in. c. i. de. cri. fal. & in. 1. p. bñ. C. de Ep̄is & cle.
 & est expressum in. c. pura. iij. q. ix. & sicut ppositio copulatiua
 si est falsa in parte ex hoc est falsa tota vt dicit tex. in. l. si is q

b

ducenta. §. vtrum. ff. de rebus. dubi. Ita oportet vt & breue si
in aliquo substantiali falsum narret tam & si vix in multis di-
cat falsum sit Etq; hoc idē licet in instrumentis videre Nam
quoties notarius his de quibus vere rogatus est aliqd sub-
stantialē ex seipso addit vere instrumentū falsum facit nec a pe-
na falsi eximi potest ex eo qd partes reliqua omnia fieri mada
uerint vt est tex. in. c. quanto de his que si. a prela. & in. l. si qd
C. de suscept. li. x. & declarant doc. in. l. si ex falsis. C. de trasac.
& in. c. fraternitatis post Inno. de hereti. Ex his igit necessa-
rio sequi arbitror quod quamq; Cusentinus non vniuersam
substantiam in breuibus effinxisset sed tantum partem papa
ignorante non tamen posset ob eam causam a falso excusari
quod Papa cetera alia scribi & simpliciter litteras sigilla-
ri mandasset Et profecto necesse est dicere ista breuia aut
in totum vera esse aut in totum falsa aut saltem partim vera
& partim falsa Et cum impossibile sit ea vera esse preter scien-
tiam domini nostri necesse est omnino ipsa saltem in parte fal-
sa esse Sed ad hoc vt sit locus crimini falsi sine dubio sufficit
quot falsitas in aliqua parte sit vt dicit tex. in. d. c. licet. §. quā-
ta. de crimi. fal. Ergo in casu quem discutimus breuia vsq; a
deo falsa sunt vt oporteat in eis penam falsi locum habere
Et si secus dicere audeamus hoc est breuia hec non esse
falsa sequitur proculdubio quod si quis hodie habens noti-
tiam rei geste illis in iudicio vteretur: Dicit non posset eum
uti falsis breuibus. & consequenter oporteret iudices secun-
dum ea iudicare postquam falsa non sunt. Quo neq; pernitio-
sus neq; stultius dici posse quitquam arbitror. Nam cum
falsitas nil aliud sit quam immutatio veritatis dolose facta.
ut dicit tex. in. auten. de instru. caute. & fid. in princ. & declarat
Hostien. in. summa. de crimi. fal. Et Bartholomeus Cusen-
tinus non solum veritatem in istis breuibus immutauit. sed
in ipsis nihil profusus de veritate posuit profecto nihil omni-
no. ut arbitror rationi consentaneum adduci potest quare bre-
uia iam dicta falsa non sint. Restat ad absoluendum ex
toto hunc articulum rescire duas rationes a nonnullis pro

dño Cusentino allegatas quas dum minus vigere existimo
 consulto fere subticui. Dicunt enim et ut sibi videtur non in-
 subtiliter vbi nam queso est ista falsitas. Utrum ne in scripto
 re qui cum bona fide scripturam priuatam fecerit nullam pro-
 bationem facientem et propterea nemini nocentem falsum sal-
 tem punibile commississe non potuit. An potius in dño Cu-
 sentino qa subscripserit, quomodo enim fieri potest, ut in sub-
 scriptõe falsitas sit que vere a Cusentino facta est, ut ipsa sub-
 scriptio insinuat, an vero sigillum falsum dicere quis audeat
 quod iussu summi pontificis est impressum. Et ex his preten-
 dunt isti omnem falsitatem ab his litteris breuium esse exclu-
 sam. Quibus rñdeo quod si quis hanc sophisticam rationem
 sequi voluerit nulla vnq̃s falsa lra inueniri poterit, neqz enim
 membrana siue carta falsa esse potest cum vera carta sit; et si-
 militer apices siue characteres in ea descripti veri sunt alioqn
 nec oculis cerni possent. Impressio quoqz siue in cera siue in
 plumbo existat; non potest esse nisi vera qm̃ impressio in ma-
 teria illa vere facta est. Sed tamen nullum horz de per se con-
 sideratum neqz etiam omnia simul coaceruata faciunt lram a
 postolicam, sed illud intellectuale significatũ ex omnibus his
 simul iunctis quod intellectuale realiter differt a characteribus
 litterarum, et ab omni eo quod oculis corporeis cernit. Unde
 de homines indocti litteras quidem ipsas videre possunt. Il-
 lud vero quod littere significant percipere non possunt. Et
 propterea dicunt doc. post glo. in. l. i. ff. d̃ testa. quod carta scri-
 pta non est testamentum sed intellectuale significatum ex illa.
 Ad propositũ ergo dico qd̃ breuia illa intellectualiter signifi-
 cant papam vere fecisse gr̃as que in eis narrant. Et cusenti-
 nus id vez esse attestat p̃ subscriptiõem suam. Sed istud flm̃
 est cũ papa de gratijs illis sit oĩno ignarus. Ergo breuia vere
 falsa sunt. Cũ ipm̃ intellectuale in quo esitua breuis psistit flm̃
 sit, quare certũ sit Cusen. breuia falsa aplica partim p̃ seipsum
 partim per alios fabricasse. Dicunt preterea antequã in bre-
 uibus impimeret sigillum aut nulla erat falsitas aut certe nõ
 erat punibilis pena falsi criminis. Cum vbi scriptura cõreat

solemnibus requisitis cessat pena falsarij vt est casus in .l. si quis legatum. ff. ad. l. cor. de fal. in. l. si quis aliquod. §. testamenti. ff. de penis. Sigillum aut non fuit appositum p Cusentinum sed iussu pape ergo quod in illis breuibus factum est per Cusentinum non potest: vt completum et pfectum falsum puniri ex quo ipse non pfectit: sed alius id est papa nescius falsitatis Sed qui hec dicunt simulant non videre quod ipse Cusentinus suis mendacibus verbis asserendo esse in illis supplicatiões inclusas fecit sigillum apponi et persequens falsitatem presumari Et postea breuia illa nūmis acceptis partibus ad vtendum tradidit Itaque cum nihil intersit quo ad penam. c. ad falsarioz siue quispiam per seipm falsitatem compleat siue p alium vt concludunt omnes doc. ibi: ratio ergo ista Cusentino non pferunt quia apertissime reprobatur in d. c. licet ad regimē. v. illos quoque dum de his loquitur qui falsas lras caute percipiunt vt de vera bulla sigillat Nam scdm istos non esset ibi falsitas cuius oppositum ibi dilucide determinatur. Letex scdm rōnem predictam qui post lram pfectam deletis aliquibus verbis alia inserunt falsum non faciunt: quia ipsi neque subscriptiōem neque sigillum apponunt que lram pfectam faciunt: et tamen istud dicere est de directo contra tex. d. c. licet ad regimē. v. Quinta. ex quo intelligi potest quod nihil minus lra dicitur falsa quousque vere sigillum sit de voluntate pontificis impressum si tamē aliquid in lra contineatur quod papa scribi non iusserit. Magis autē delinquere videtur qui machinatione aliqua facit vt papa iubeat sigillari litteram in qua quedam sunt de eius mente non procedentia quousque qui in littera iam perfecta et sigillata aliquid immutat: hic enim solam scripturam violat: ille autem non modo in scribendo fraudem facit sed ipsum pontificem mendacijs suis fallit. Possunt preterea ad confutandas rationes istas adduci pene omnia que dixi in hoc articulo. Sed videoz mihi in re non ambigua scripsisse prolixius quousque oportuerat. De secundo igitur satis dictum arbitror.

¶ Venio nunc ad tertium in quo differendum est Quam penam sit de iure plectendum dominus Cusentinus. Quam in re

vt apertius meam sententiam explicem. Singat eum vnum
 tantum falsum breue fabricauisse atq; breue ipm nõ esse lram
 apostolicam; sed tamq; queuis alia littera falso cõfecta. Nam
 si gravitatem pene in vna sola carta huiusmodi pspexerimus
 multo facilius; quanta pena in multitudine cartarũ falsarũ im
 poni debeat metuemur. Dico igitur quod si Bar. archiep̃us
 non nisi vnam cartam falsasset etiam non apostolicã p̃pterea
 a suis ordinibus ⁊ honoribus deponend⁹ esset siue finaliter
 degradandus ac deinde in monasterio detrudendus ad peni
 tentiam peragendam. Constat namq; crimẽ falsi esse publicũ
 l. i. ff. de pub. iu. Et ita graue atq; enorme qđ Bar. ⁊ alij post
 eum in. l. transigere. C. de transacti. dicũt nullum esse crimẽ in
 mundo secundũ mores nostros ita obprobriosum vt falsum ⁊
 falice. ibi vult colũ. vl. qđ conuictus de falso non est amplius
 iudicandus homo: cũ sit sine fide; ⁊ quodãmodo reputandus
 est extinctus cum peior sit eius vita q̃ mors. Certum aut̃ est
 qđ quicũq; clericorũ conuincit crimẽ aliqđ enorme p̃petrasse
 ab ordinibus ⁊ honoribus deponi; ac in monasterio p̃petuo
 debet esse inclusus; vt est expressum in. c. tue. de penis ⁊ in. c.
 de his. l. di. ⁊ notatur plene in. c. at si clerici. ⁊ in c. cũ non ab
 homine. de iudi. Et dicit glo. in. c. ex tenore. de tẽpo. ordi. qđ
 vbiq; crimẽ est enorme ⁊ manifestum semper reus depo
 nitur ⁊ nunq; restituitur post quacũq; penitentiam Sed
 quid ego glosarum auctoritate vtor quãdo casus est de hoc
 interminis in. c. si episcopus. l. di. cuius verba sic se habet Si
 episcopus p̃sbyter aut diaconus capitale crimen cõmiserit
 Aut cartam falsauerit aut falsum testimonium dixerit ab offi
 cio ⁊ honore deiectus in monasterio detrudatur ⁊ ibi quam
 diu vixerit laicalem tantummodo cõmunionem accipiat Ex
 quo quidem tex. etiam illud vt opinor demonstratur nõ recte
 sentire eos qui dicunt Canones impoentes penas falsarijs
 litterarum apostolicarum non includere episcopos vbi nomi
 natim de illis mentionem non faciunt Nam iste tex. non mo
 do in falsitate sed nec in quouis alio enormi crimine inf̃ epis
 copos ⁊ inferiores distinctionem vllam facit Et his accedit

ter. in. c. si quis episcopus? et in. c. seq. xi. q. iii. ubi episcopi et inferiores uniformiter puniunt. Preterea ter. in. c. ad falsarium simpliciter loquitur de clericis quo nomine si proprietatem vocabuli sequi voluerimus magis episcopi quam inferiores comprehenduntur. Dicuntur enim clerici quia sunt de sorte dñi. c. clericos. in prin. xxi. dist. c. duo sunt. et c. clericus. xij. q. i. Potius autem sunt seu esse debent de hac sorte qui priorem locum tenent quam sequentes ut de se patet. Itaque cum iura penaliter et exorbitantia loquētia in altero casu equi paratorum includant etiam alterum verbis legis non expressum. ut est glo. communiter approbata in. l. si quis seruo. C. de furt. et in. l. quod vero. ff. de legi. et in. c. si postquam. in fin. de electi. li. vi. Multo magis in casu d. c. ad falsarium. debent censerī episcopi inclusi quam reliqui cum dictio clericus Episcopum non per equiparationem; sed per proprietatem includat. Sed quid opus est in his argumentis insistere quādo hec multo apertius demonstrantur in. c. quia periculosum. de sen. exco. li. vi. Ibi enim iuncta communi theorica doc. est expressum quod speciale est in sententijs suspensionis et interdicti dumtaxat. ut Episcopos non comprehendat ubi eos non exprimit. In alijs vero sententijs omnibus a iuris conditore latis non minus includuntur Episcopi quam ceteri inferiores. Et ut enim male fecit ibi papa. restringere dispositionem illam ad suspensionem et interdictum. At si bene necesse est quod ubi de illis non agit sed de alijs penis Episcopi eque ac alij includantur. Hinc est quod quāvis ter. in. c. pro humani. de homici. li. vi. non exprimat Episcopos sed prelatos. quod vocabulum etiam ad inferiores episcopo adaptari potest. ut legitur in. cle. i. de elec. tamen glo. in d. c. pro humani. in versi. prelatos. quam omnes sequuntur: vult etiam Episcopos artari penis illius littere et tamen si credimus his que refert ibi Boni. de sanc. gemit. in si. penes illius ter. grauiores sunt quā que ponuntur in. c. ad falsarium ter. quoque in. c. felicis. de pen. li. vi. dum atrocissimas penas cominatur. loquitur simpliciter per dictionem si quis. Et nihilominus episcopi ibi includunt. Patet hoc.

quia postmodum subicit quod propter delictum parētis epi
 infantes et nullius criminis participes ep̄atu priuātur omni
 spe promotionis ipsis sublata, quod cum ita sit, absurdū esset
 quod epi in precedenti generali dispositione non includeren-
 tur. Nam qui propter alterius crimē acriter punitur si ip̄e de-
 liquerit a pena immunis esse quō poterit. Igitur in text. illo
 quāuis penali, et simpliciter loquente epi sunt comprehensi,
 glo. etiam in. c. viii. de scisma, eo. li. super verbo Cardinalis
 aperte uult decretalem illam in qua pena priuationis iniun-
 gitur ep̄os inclusi se etiam si de ip̄is mentio alia non esset fa-
 cta. Ceterum licet in penis arbitrarijs interdum iura et doc.
 distinguant inter superiorem et inferiorem nobilem et ignobi-
 bilem et modo vnum modo alium afficiant grauiori supplicio
 vbi tamen lex certam penam imponit neq; distinctionem facit
 illa pena debet vniiformiter et indifferenter in omnibus perso-
 nis obseruari sine abiecte conditionis sine excellentis existāt
 ut firmat Sal. in. l. seruos. circa mediū. C. ad. l. iul. de vi. et bal
 in. l. iij. v. quarto. nō. C. de sum. tri. cui⁹ dcm̄ refert et sequit⁹ Jo
 de Ana. in. c. i. colun. ul. de cleri. venat. Istud etiā fuit de iute
 glo. in. l. pedius. v. conditōne. ff. de incen. rui. ibi plus minor
 quā maior puniat de eodē delicto extra ordinē et. quasi di-
 cat vbi est pena ordinaria nulla fieri debet talis distinctō. Et
 ut mihi videt hoc optime pbat tex. in. l. i. §. expilatores. ff. de
 efracto. Dicitur enim ibi: ideo licere iudici in casu illo ma-
 iori pena afficere ignobiles quā honestiores, qā nulla sp̄ialis
 pena rescriptis principalibus erat ip̄osita, et sic vbi certa pena
 statuit nulla debet inter psonas distinctō fieri. Et aliter dicē
 do oporteret fateri oēs penas esse arbitrarias qā p qualita-
 te p̄one aut grauāde eēt aut lenāde. Istud autē est oīno f l̄m
 ut dicit tex. in. l. i. §. i. ff. ad turpil. ibi pene vero p̄secutio non
 iudicantis voluntati mandat sed legis auctoritati reservatur
 Confirmantur ista preterea quia iura cōmunia excepto solo
 supremo p̄ncipe ceteros oēs aff. et cuiusuis dignitatis sint
 Adeo ut etiā angusta Imp̄atoris uroz legib⁹ soluta nō sit. l.
 iura et. l. p̄ncips. ff. de legi. Itaq; doc. in. c. i. de consli. per

illam tex. dicit quod canon quamuis simpliciter loquens in materia tamē concernente animam etiam Imperatorem ap-
prehendat Quid igitur est cur episcopi in Constitutionibus canonum penalibus non comprehendantur si princeps secularis etiam Imperator includitur quod ego non modo intel-
ligo quo ad penam fori penitentialis verum etiā quo ad iudiciale forum Et inde fuit vt arbitror q̄ Helasius papa franco-
rum regem deposuit non tam pro suis excessibus q̄ pro eo q̄ tante potestati erat inutilis. c. alius. xv. q. vi. hinc etiā Inno. quartus Regi portugalie regni administrationem interdixit ei-
q̄ coadiutorem dedit. c. grandi. de sup. neglig. prela. li. vi. hinc etiam ipse idem Inno. Fredericum imperatorem in lug-
dunensi Concilio imperio priuauit et alias diuersimode per summos p̄tiffices cōtra reges et principes est processum. c. precipue. xi. q. iij. c. venerabilē de elect. c. nouit de iudi. Cle. pastoralis de re iudi. Et in alijs locis vt lacius historie demonstrāt et tamen si summi pontifices istorū opiniones sequi voluissent qui dicunt constitutiones penales non includere excellentes personas non expressas nihil horum que modo retuli fieri potuisset legāt. n̄ isti qui aliter sentiūt quātum pos-
sunt reuoluant omnia iuris uolumina nusquam apparebit ante canones quos modo allegauī fuisse uel in concilio uel aliter statutum vt in casibus predictis possent aut reges aut imperatores deponi aut eis administratio interdici et dari coadiutor Et tñ cū ista iuridice ac legitime facta sint neces-
se est fateatur sententiās illas esse fundatas in legib⁹ et cano-
rib⁹ ac in iure diuino ac in ipsa deniq̄ ratiōe naturali. nō qdē specificē de imperatore et regib⁹ sed generaliter et in distin-
cte omnes comprehendente Fatendū tñ est q̄ nō facile cōtra personas excellentes debet p̄cedi quando potest ex p̄cessu sc̄sima aut aliud sc̄dalum excitari Et hoc est qd̄ dicimus in-
terdum parci nobilitati vt declarant omnes in. c. si. de pen. Hoc etiam clarius docet Inno. in d. c. ad apostolice. in sua lectura dñi dicit qd̄ depositionē clericorū p̄ quolibet peccato p̄cedi p̄t. ad depositōm aut̄ impatoris v̄ aliorū princ̄ps

nisi concurrat multa crimina et multa genera peccatorum peccandum non est Quippe horum deponens sine multis et magnis-
 piculis fieri non possunt Et piculum causa est quare aliquid ri-
 gori detrahatur ex quibus omnibus satis manifeste liquet ut opi-
 nor quod constitutiones penales omnes subditos ligant cuiuscumque
 dignitatis existant et contra clericos indistincte quidem proce-
 ditur. At contra seculares principes interdum cessat iuris ri-
 gor ut scandalum evitetur. Sed iam iterum ad episcopos rever-
 tamur si verum est quod constitutiones penales non comprehendunt
 episcopos specificiter non nominatos sequitur quod episcopi possunt omnia
 precepta iuris canonici que de episcopis expressam mentionem non
 faciunt impune pretereire et pro nihilo habere. demonstrat istud
 omnes canones preceptivi obligant non obtemperantes ad pec-
 catum mortale et consequenter ad penam eternam ut declarat
 omnes scribes in. c. Nam concupiscentiam. de consti. et pbat
 in. c. ij de maio. et obedi. et in. c. quod precipitur xiiij. q. i. si ergo
 canones penales non arctant episcopos ergo episcopi non tenentur ad
 observantiam canonum preceptivorum Quia si episcopi non includuntur
 ubi de pena temporalis tractatur multo minus comprehenduntur
 in pena eterna que ob preceptum canonis irrogatur. Est
 enim pena eterna multo gravior quam sit quodvis tempore sup-
 plicium ut demonstrat Evangelium Matthe. x. ibi Nolite ti-
 mere eos qui occidunt corpus etc. Itaque cum falsum sit episcopos
 non teneri ad observantiam canonum quorumcumque. Qui
 namque his obtemperare noluerit alienus fit a pontificali officio
 ut dicit tex. in. c. nulli fas in fi. xix. di. falsum est ergo quod isti
 dicunt episcopos in constitutionibus penalibus generaliter loquen-
 tibus non includi. Preterea si ponderemus que dicunt doc-
 tores et iura que allegant in. c. nisi cum prudem. §. propter con-
 scientiam. de renuncti. dum enumerant crimina que etiam
 post peractam penitentiam impediunt ordinis erequutionem
 facile colligemus secundum eorum mentem iura penalia ge-
 neraliter emanata comprehendere episcopos. Specu. Item
 de rescrip. presenta. §. ratione cause. v. quid si in rescripto ap-
 te dicit quod quantumvis in rescriptis non semper includantur episcopi

tamen in constitutionibus et generalibus mandatis episcopi
pariter cum alii sunt inclusi Et idem voluit domi. post lap. in
c. auaritie colum. ij. de elec. li. vi. Et his illud etiam adiungo
quod secundum Communem doc. sententiam in constitutio
ne penali generaliter posita facilius includuntur episcopi
quam reuerendissimi domini cardinales et tamen Jo. mona.
in extrauag. Bonifacii que incipit excommunicam⁹ super ver
bo clericos tenet quod constitutio penalis loquens de clericis
includat cardinales licet eos non exprimat quando materia
est pariter proportionabilis illis et constitutio generaliter loquitur
Et reprehendit quod ipsemet alias dixerat sanendo Cardina
libus et ita refert et sequitur Domini. in. d. c. vnico de scilicet
colum. ij. et idem vult in. c. nemo deinceps colu. i. de elec. eo.
li. v. Idem. preterea in aleg. xxij. colu. ij. incipit ad propositum
fratrum concludit quod stante paritate rationis consuetudo eque
astringit cardinales et reliquos curiales. Adibi autem istud vi
detur singulariter probari in. c. ex gestis de Cle. non res⁹ ubi
cardinalis quidam licet nullius criminis esset reus tamen ex
eo solo quod per quinquennium in parrochia sua non resederat
ab omnibus in concilio fuit depositus quamquam iura artacia ad
residendum de Cardinalibus expressam mentionem non faceret
ut patet in. c. presentiam et in. c. si quis in clero. i. q. vij. in. c. inter
quattuor In. c. ex tue et in. c. si. de cleri. no. res⁹. Quis igitur di
cere audeat iura penalia non artare episcopos postquam constat
in illis fuisse Cardinales comprehenses Sed fingamus sine
veritatis preiudicio quod reperiat⁹ aliquis canon qui tamen
nullibi est dicens regulariter iura penalia generalia episcopos
non artare adhuc tamen possem defendere illam regulam in
materia falsitatis locum non habere Quippe indubitatum est
quod quoties dignitas auget delictum quod fit ubi crimen aduersus
dignitatem ac tendit in illius contemptum tunc semper atrocior pena in
ferenda est in nobilem delinquentem quam in ignobilem Ita voluit Sal.
in. l. suos. in prin. ij. colu. C. ad. l. iulii. de. vi. Bar. in. l. quedam p
illu tex. ff. de pen. ci. et bal. in. l. iij. C. de sum. tri. sed nulli dubium
est quod falsitas maxime aduersus episcopalem dignitatem eamque et vitupe
rat et deturpat ergo episcopi ob crimen falsi non mitius quam alij sed se

uerius castigandi sunt Et pro hoc est bonus tex. in. c. cū qui
 dam de iure iu. Ubi formaliter dicit in episcopos iuramenti
 transgressores tanto grauius esse vindicandū quāto maiori
 p̄minent dignitate tex. quoq; in. l. presbiteri. C. de epi. et de.
 canonizatus v. q. ul. Clare attestatur de crimine falsi graui-
 us esse presbiteros quam ceteros puniendos. Et his addo
 tex. in. c. precipue xi. q. iii. ibi dum dicit deterius quoq; in po-
 pulis prelati delinquunt ac per hoc ipsi crudelius quā ceteri
 puniuntur Idem etiā pbatur in. c. homo christianus xl. di. et
 in. c. nulli fas xxv. q. i. Postremo hoc ita determinat Jo. an
 et Jo. de ana. post eum in. d. c. ad falsarioꝝ si eoz uerba re-
 cepte ponderetur Non. n. excipiunt simpliciter a pena illius lit-
 tere episcopos et alios exemptos sed requirunt mādatum pape
 quoniā non sunt priuandi sine iussu summi pontificis secū-
 dum eos: itaq; ubi causa agitur coram papa vel de ipsi mā-
 dato dicere oportet etiam ep̄os et exemptos esse pena illius
 c. affligendos. Alioquin ad quid mandatū pape ibi erigeret
 cum si uerbis illius tex. non essent comprehensi: mandatū
 pape non faceret ad p̄positum: non enim punirentur uigore
 illius tex. sed ratione mandati. Preterea oēs scribentes ibi
 equiperant ep̄os et exemptos: nemo tamē ut arbitroz dixerit
 exemptos posse sine timore. c. ad falsarioꝝ. lras apostolicas
 falsare: alioquin ipsa exemptio instigaret quodāmodo pleriq;
 apostatas ordinum exemptoꝝ ad falsandas lras aplicas q̄
 nemo sane mentis crediderit de mente summoꝝ pontificum
 p̄cessisse: sed ut nulla superesse possit dubitatio et ut non modo
 homines humilioris ordinis: sed etiam ep̄os a falsandis lris
 aplici saltē metu pene aliqui deterream. Dico q̄ articul⁹ iste
 determinat⁹ fuit tpe se. re. Idē in p̄sona ep̄i Electi q̄ et refe-
 rendari⁹ erat et orator Henati regis et tū q̄ unīcā solū bullā
 falsari curauerat cā p̄ pontificē Idē tūc discussa publice de-
 gradat⁹ fuit traditusq; curie seculari q̄q; postea pena q̄ ei per
 iudicē laicū erat imōnda fuerit p̄ pontificē ex mīa idetrusioe
 i mōsteriū cōmutata: neq; de hac re egem⁹ alteri⁹ testimonio qm̄
 q̄dem cū m̄li curiales tū s. d. n. de his plenissie sit istruct⁹ q̄b⁹

igitur textus, et scribentium doctrine pallegate satis non sunt perfectio
ista pontificis diffinitio quam modo dixi debet sufficere Nam
diffinitiva sententia principis lata cum causa cognitione non solum in ea
causa quam determinat; sed etiam in reliquis alijs legem facit ut est textus.
In l. si. C. de legi. et declaratur doc. oēs in l. iij. eo d. ti. Quo circa
nescio quid in mentem venerit his qui in hoc articulo priam sententiam
sequuti in verbis An. d. bu. soli⁹ in aduertent loquens fundamē
tum fecerunt Nam licet An. d. bu. dicere videatur quod pena. c. ad fal
sarioꝝ non habet locum neque in episcopis neque in exemplis tamen refert se
ad alios doc. qui aliter loquuntur quam ipse referat ut patet ex his
que modo dixi et ideo apparet Antio. de bu. fuisse in errorem
per inaduertentiam lapsum. nihil ergo roboris habere potest ipsius
auctoritas contra tot textus; contra tot rationes; contra tot doc. cōtra
theo. contra denique diffinitionem Prius pontificis modo relatam
Nec his obstant iura aliqua in quibus mitius nobiles quam ignobi
les puniuntur quam illa locum habent tamen in pena arbitraria seu eorum
dinaria aut difformiter a iure taxata; et ubi dignitas non auget
delictum at in falsitate omnia ista cessant ut. s. deductum est. Illa
igitur iura ob stare non possunt Ex his igitur satis demonstratum
arbitror quod in crimine falsi episcopi aut grauius aut saltem pende ac
alij puniendi sunt. Ex quo illud intelligitur quod Archiepiscopus non
nisi vniuſ breue falsum fecisset si tamen breue est littera apostolica pculdu
bio esset pena. c. ad falsarioꝝ plectendus Nam sine dubio in
puniendo non debet inter episcopos et archiepiscopos differentia fieri
ut declarat glo. quam alij sequuntur in. d. c. quia piculosum in. v. d.
episcopis de sen. ex. Quo circa videndum est utrum breue sit littera pape
et an in eo locum habeat pena. c. ad falsarioꝝ predicti.

Ad primum igitur dico quod litteras esse illius vulgo dicimus quod eas
mittit; papa autem mittit et concedit breuia; ergo breuia sunt littere
pape Conferat his quia et apud omnes dominos de rota et vniuersum
orbem tantam vim habent breuia quantum bulle. unde nulla ratio
est quare breuia littere apostolice censeri non debeant; et presertim quia
modernus pontifex et predecessores eius hoc millies determina
runt dicendo in bullis per alias nostras litteras in forma breuis scrip
sumus etc. que verba sine dubio legem faciunt .l. quod principi. ff. d.

consti. prin. ⁊ in. §. sed qđ principi. insti. de iure. na. Ibi dñ dñ
 cñt qđ cūq; ergo impator p eplā m scribit rē. Et ex hoc inferē
 q; qui fabricat breuia aplica falsa incurrit penā. c. ad falsarioꝝ
 cum ille tex. non loquat neq; de bulla neq; de breui neq; de
 cera neq; de plumbo; sed simpliciter de lris aplicis q̄ verba vni
 formiter ⁊ in breuib⁹ ⁊ in bullis plumbas locū habēt ⁊ p̄fec
 to ridiculū fuisset si iurissator in materia sigilli vtz ex plumbo
 an ex cera essent differētiam fecisset Accedit his glo. in. d. c.
 licet de cri. fal. quā nullus scribētū improbat que vult ⁊ quo
 cunq; modo littere pape falso fiant locus est pene. c. ad falsar
 ioꝝ Ergo tā in bullis quā in breuibus decretalis illa lo
 cum habet Aliter enim dicta verba glo. quocunq; modo rē
 vera esse non possent. Istud etiam apertissime determinat
 in. c. in memoriam xix. di. vbi tex. p̄sentēs ⁊ quodammodo
 diuinans subtilitates illoꝝ qui ad p̄tendū falsarios facturi
 erāt differentiā inter plumbum ⁊ ceram hoc est inter breuia
 ⁊ bullas positurus penā falsarioꝝ neq; de bulla neq; de bre
 ui voluit mētionem facere sed dixit se punire eos qui insidiā
 do ministerio summi pōtificis a sede apostolica vel falsam epi
 stolam vel aliud qđ inde nō venerit reportarunt Itaq; tū ex
 dictione epistolā tum etiā ex eo quod subicit vel aliud quid
 expresse demonstrat in puniendo falsario inter bullam ⁊ bre
 ue differētiam fieri non debere Et si ex aduerso replicaretur
 q; ille tex. non loquitur de pena. c. ad falsarioꝝ dico q; glo. ⁊
 clarius tan. ⁊ archi. ibi dicunt q; hodie in terminis illius tex.
 vbi de falsitate plene cōstaret locus esset pene. c. ad falsarioꝝ
 Hoc etiam firmanit Hosti. in sum. de cri. fal. §. ⁊ qualis puniat
 versi. in falsario. Et spe. eo. ti. in fi. ij. libelli. Accedit his q; ins
 ciuile qđ vt doc. intelligunt puniit falsarios litteraz impera
 toris pena mortis non distinguit inter cartam ⁊ cartam neq;
 inter cerā ⁊ plūbam sed simpliciter loquitur de rescripto fal
 sato vt patet in. l. maiorē. C. ad. l. cor. de fal. ergo nec in iure ca
 nonico debemus facere talem differētiam cū tex. d. c. ad falsa
 rioꝝ iubeat puniri falsarios litteraz apostolicaz post degra
 datiōem vt leges iubēt. Per hec igit dicendū puto breuia eē

C

litteras apostolicas et in eis penam. c. ad falsarios locum habere et
per consequens quod si archiepiscopus? Cuiusmodi non confecerit nisi
unicum breue falsum esset ob eam causam post depositioem et actualē
degradationē curie seculari tradendus puniendusque deinde per
iudicē secularē secundū leges Neque vero velim cuiusque iude
ri nouū tradi episcopos curie seculari Id. n. talis sepe factū
est vnde in. c. de liguribus? xxij. q. v. plures episcopi eodē con-
textu curie seculari traduntur secundū intellectū doc. in. c. cū
nō ab homine. de iudi. Preterea in d. c. unico de scisma. duo
Cardinales depositi exponunt a fidelibus capiendi puniendi que tā
quā heretici Itē in. d. c. per hōiani de homi. persone de quibus lo-
quitur ille tex. inter quos anumerat episcopus diffidatur a toto christiano
populo tanquam cristianē religionis emuli ex quo fit secundū do-
mi. ibi in si. vt licite possint a quocūque ipone occidi quod tū gra-
uius est quā simplex traditio curie seculari hō. n. nō semp oc-
cidunt vt dicit tex. in. c. cū nō ab homine pallezato Quare nō
video quā ob causam tā mirabile tāque horrendum quibusdā vide-
at quod dicimus archiepiscopum esse curie seculari tradendum
Ceterum quod sibi vult tex. euangelij. Mat. v. dū dñs ad aposto-
lo dicit vos estis sal terre quod si sal euauerit in quo saliet
ad nihilum valet ultra nisi vt mittat foras et coculcet ab ho-
minibus quod est. n. aliud mittere foras et deinde ab hominibus
pculari quā degradat laicis ad puniendū tradere Huic sentē-
tie accedit quod dñs ad eosdē aplos loquēs math. xvij. inqt q scā
dalizauerit unū de pusillis istis q in me credūt expedit ei vt
suspendat mela asinaria in collo eius et dimergat in profundū
maris si expedit corrigi nō fiet per eos ad quos spectat sed de his
satis Adhuc igitur conclusio quod per unū breue falsū quis solū ar-
chiepiscopus est post degradationē curie laicali tradēdus. Nūc autē
ipse nō falsauit unū breue aut duo aut quatuor sed vt ipsemet
spōte pluries confessus ē quingēta et ultra breuia falso fabricauit
et si testibus credere malum? ultra mille. Adhuc itē sepe ad nō
nō quod per quorundā quod las de ea re suspicari cepat nō mō nō
desistit sed nihilominus prioribus falsis breuib? alia atque alia super-
addidit Insuper prēterea pluribus? annis in celsuris lais a iuriola

1096

aut summi^o pōtifer cās epōz aut tractare ⁊ discutere p seipm
aut p pmissarios suos ut est exp̄ssum in. c. accusatus. iij. q. vi.
vnde in iure repimus exp̄ssum qđ summi pōtifices sup crimi
nibus epōz aliqñ pmisserunt cās alijs epis ⁊ aliqñ inferiorib^o
ut patet in. c. veritatis de do. ⁊ ptu. vbi sup dilapidatiōe ⁊ ho
micidio ⁊ incestu cuiusdā ep̄i fuit pmissa cā alteri epō ⁊ duo
bus inferioribus. Itm̄ in. c. cū dilecti. de accu. Cā criminalis
ep̄i pmissa est vni abbati ⁊ duobus monachis. Est aut̄ tanta
vis pmissionis facte a sede ap̄lica qđ delegatus ab ea potest
solus ep̄m deponere non req̄sito numero epōz qui ponit in
d. c. felix. xv. q. viij. ut est doctrina Jo. an. post Inno. in palle.
c. graue. de preben. Et eā sequit̄ archi. in. c. illud. in fi. xxij. di.
⁊ Danoz. in. c. non pōt. colun. iij. de re iudic. honestum tñ est
scđm cos qđ papa faciat delegatū suū in depositiōe ep̄i adhi
bere consiliū alioz epōz. Neq; mirandū est qđ delegatus
sedis apostolice possit solus diffinire causam depositionis ep̄i
quia ipse delegatus in causa sibi a summo pontifice commissa
non agit aliqd p suo imperio sed p potestate summi pontificis
ut declarat tex. iuriconsulti. ff. de offi. eius cui man. est iu. l. ⁊
si pretor sit. Itaq; cum papa etiam solus sine cuiusquā alteri^o
auctoritate possit inspecto iure cōi deponere non soluz vnum
ep̄m sed etiaz Impatorē. ut dixit Inno. in. c. ad ap̄lice in prin.
de re iudi. li. vi. Et hoc idem voluit glo. ibi. ⁊ cū ip̄s aliq̄ doc
traneunt. Nūm̄ igitur si delegatus pape possit vnum ep̄m
deponere ex quo in causa illa delegatus vicem pape rep̄ntat
Vex tam̄ est quod dñi R̄ndissimi Cardinales esse p̄ndunt
in quasi possessione quod papa sine ip̄s non expediat cau
sas h̄m̄oi grauiores ut notant doc. in. c. super eo. de here. li. vi
⁊ in. c. ex gestis. de cleri. non resi. in antiq. Vtrum autem ista
quasi possessio potuerit iuri summi Pontificis derogar̄ non
est presentis speculationis. Sed cum processus dñi Cusenti
ni de mandato Sanc. A. in hoc sacro loco recitatus fuerit si
ne Sanc. A. de consilio dominoz R̄ndissimoz per se ipsam
p̄nūtiat siue p alios p̄nūciari faciat nulla omnino de viribus
sententię poterit esse dubitatio. Laus Deo.

Faint, illegible text, possibly bleed-through from the reverse side of the page.

1800

Faint, illegible text, possibly bleed-through from the reverse side of the page.

1800

Faint, illegible text, possibly bleed-through from the reverse side of the page.

590.

ANTONII
Mafae et
aliorum
Opuscula.

Biblioteca de Santa Cruz

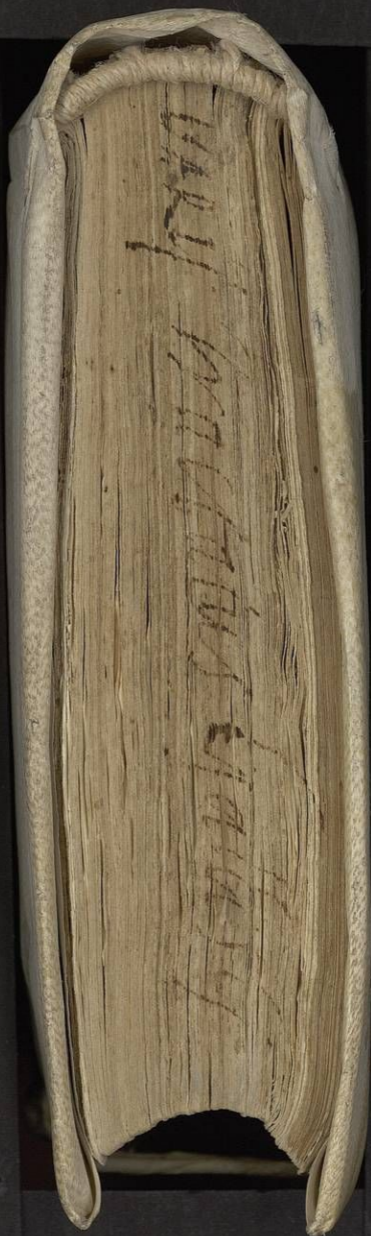
9778

UVA BHSC. SC 09778_

U. A. BHSC. SC 09778_9

UVA. BHSC. SC 09778_9